

FRITT ORD Martine Aurdal (30) er journalist i Dagbladet

Vi får stadig flere tv-kanaler, magasiner, debattarenaer og pr-byråer. Selvsagt blir det også mer bullshit, skriver **Martine Aurdal**.

Baronen av bullshit

Pisspreik. Bullshit. Nonsens. Kjært barn har mange navn, og noen er mer kjære enn andre.

En av tidenes mest progressive planer for amerikansk politikk danner grunnlag for Barack Obamas valgskred. Vi blir garantert skuffet. Ekspertene og tilhengere verden over har allerede tilgitt USAs neste president for alle løftene han ikke vil make å innfri. Spørsmålet er ikke om han kommer til å bryte noen løfter, men hvor mange han vil klare å innfri. Et like viktig spørsmål bør være hvor mye bullshit han skal få lov til å slippe unna med. Sannheten er nemlig at det på svært mange felt rett og slett vil bli svært lite av den lovede forandring, fordi finanskrisen og et arvet budsjettunderskudd i rekordklassen vil sette strenge restriksjoner på presidentens handlingsrom. Obama vil bli møtt med en lang rekke spørsmål han verken kan eller vil svare på. Det er i slike situasjoner at bullshiten oppstår.

Til uka kommer den lille boka «Om Bullshit» ut på norsk. Den er skrevet av filosofen Harry G. Frankfurt og er, som Lars Fredrik Svendsen skriver i innledningsessayet, en av de mest usannsynlige bestselgerne fra de siste år. Essayet er en språkfilosofisk begrepsanalyse skrevet av en fagfilosof for andre fagfilosofier, en type tekst som i regelen må nøye seg med en håndfull lesere. Etter at essayet ble skrevet i 1985, har det likevel oppnådd en kultstatus i miljøet. Når det nå kommer ut på norsk, er det bare en konstatering av at emnet blir sett på som stadig mer aktuelt. Frankfurt peker selv på at det

«For den som driver med bullshit, spiller sannheten liten rolle.»

bare blir mer bullshit i verden, først og fremst fordi det blir stadig mer kommunikasjon i alle former.

«**Bullshit er uunngåelig** så snart omgivelsene krever av noen at de snakker uten å vite hva de snakker om», skriver Frankfurt i boka. Den kanskje mest skremmende påstanden hans er at demokrati i seg selv oppmuntrer produksjonen av bullshit, fordi hver enkelt borger på sett og vis har plikt til å mene noe om absolutt alt som har med politikk å gjøre. Er vi så dømt til å drive med bullshit alle sammen? Og står vi som vil drive med politisk debatt særlig utsatt til?

Barack Obama har kanskje ikke sagt så mye bullshit ennå. Men han er dømt til å gjøre det, når han skal henlede oppmerksomheten på alt annet enn de løftene han kommer til å bryte. Bullshit er selve tompratet vi fyller på med når vi har gått tomme for substansielt innhold. Men en som driver med bullshit er ikke nødvendigvis en løgner. Bullshitens fremste kjennetegn er nemlig at sannheten har liten eller ingen relevans. Begrepet kjennetegner den praten som skjer av helt andre årsaker, som skal fungere som lynavleder eller intetsigende småprat for å fylle stillhet og sendeflater. En tekst som denne kan eksempelvis gjerne karakteriseres som bullshit. Men ikke når den søker å fortelle sannheten, ifølge Frankfurts analyse. Både den som jurer og den som snakker sant forholder seg strengt til sannheten, enten de vil skjule eller avdekke den. Men for den som driver med bullshit, spiller sannheten liten rolle. Bullshitteren er bare opptatt av virkningen et utsagn har.

Så snakket Obama bullshit da han lovet change, forandring? Hvis han bare var opptatt av å dekke over at han egentlig ikke hadde så mye å si. Hvis Obama der og da var klar over at løftene ville bli umulig å innfri, løy han, men dersom det ikke var det viktige, snakket han bullshit. Var intensjonen nettopp å tegne et bilde av sannheten slik han så den? Eller var han mest opptatt av å tegne et bilde av seg selv, uavhengig av hva han trodde han kan klare å innfri? Politisk analyse handler om å skille bullshit fra sannhet. Bare tida vil vise, om Obama er en frelser eller bullshittens baron. ●

maa@dagbladet.no

Illustrasjon: André Martinsen